

Geishoista gyaruihin : Naiskauneus Japanissa

Mari Partanen

Tekijä: Mari Partanen.

Artikkelin nimi: Geishoista gyaruihin : Naiskauneus Japanissa.

Julkaisu: Harukaze – Kirjoituksia Japanin kulttuurista.

Numero: 8.

Julkaisupäivämäärä: 31.12.2013.

Julkaisija: Japani-opinnot, Oulun yliopisto, Oulu.

ISSN: 1458-2899.

URL: http://www.oulu.fi/Harukaze/MPartanen_2013.pdf

Asiasanat: gyarut, geishat, bishōjo, kauneusihanteet.

Suurisilmäisiä ja suloisia, aivan kuin nukkeja. Kiehtova, mystinen ja jopa jossain määrin erotisoitu käsitys japanilaisesta naisesta on tyypillinen länsimaissa. Huolitellut, ujoini hymyilevät naiset kaatavat teetä ja miellyttävät silmää – ja miehiä – näyttämällä sieviltä. Mutta millaista naiskauneus nykypäivän Japanissa oikeasti on?

Japanilaisessa katukuvassa todellisuus rävähtää silmille huomattavasti värikkäämpänä. Eri alakulttuurien edustajia istuskelee puistoissa ja katujen varsilla sarjakuvahahmoiksi tai tietyn tyyliuunnan mukaisesti pukeutuneina. Naisia lipuu ohi korkokengissään ja viimeistellyissä meikeissään ja kampauksissaan. Vaatimattomamminkin pukeutuneet näyttävät tyylikkäältä, sillä asujen leikkaukset ja materiaalit ovat tarkasti harkittuja. Useat miehet ovat viimeisen päälle huoliteltuja, mallipoikia, jotka näyttävät länsimaisen silmin joskus jopa sukupuolettomilta.

Kuva 1: Tokio 2011. Kuva Seppo Selkälä

Estetiikka merkitsee japanilaisille paljon niin taiteessa kuin ulkonäössäkkin. Mitä on tämän idyllisen kuvan takana? Voiko tuulipukukansalainen ymmärtää japanilaisia kauneushanteita vai ovatko ne itse asiassa hyvinkin samanlaisia kuin omamme? Suomalaisen ja japanilaisen kulttuurin samankaltaisuudesta on puhuttu jo kauan. Olemme tunnollisia, huolellisia ja kovia tekemään töitä. Vapaa-ajalla heitämme aivot narikkaan ja suuntaamme yöelämän villiin viidakkoon. Japanissa työpäivät venyvät helposti iltamyöhään, mutta yöllä pelikeitaat ja baarit täyttyvät rentoutuvista pukumiehistä ja opiskelijoista.

Jo geishojen näyttävistä kampauksista, viuhkoista ja kimonoista voi päätellä, että Japanissa kauneutta arvostetaan ja on arvostettu kautta aikojen. Nykypäivänä ulkonäkö on useissa eri kulttuureissa käyntikortti niin työ- kuin opiskeluelämässäkkin, joten siitä pidetään huolta. Suomalaiset naisetkin laittautuvat äitejään ja isoäitejään enemmän. Mummo nyppi kenties kulmat ja otatti permanentin, me värjäämme hiukset sekä käsittelemme ne muotoilurauodoilla ja tuhansilla eri tuotteilla. Meikkaaminen ja pukeutuminen ovat vielä oma taiteenlajinsa.

MIKÄ ON KAUNISTA?

Vaikka on mahdotonta määritellä yleisesti mikä on kaunista, japanilaisesta katukuvasta, mallimaailmasta ja julkisuuden henkilöiden ulkonäöstä voi päätellä jotakin. Miksi tietyt artistit tai näyttelijättäret mielletään kauniiksi? Millainen vartalo tai pukeutumistyyli koetaan viehättäväksi?

Kuva 2: Tokio 2011. Kuva Seppo Selkälä

Länsimaissa eri-ikäisten ihmisten mielipiteet kauniista naisesta eroavat usein toisistaan. Kärjistetysti: mitä nuorempi henkilö, sitä hoikempi hänen ihailemansa nainen on. Italialaisessa vanhainkodissa kuulin toistuvasti, miten 80-vuotiaat vanhukset eivät pitäneet hoikkia tyttöjä viehättävinä, mutta toisaalta nyrpistivät nenäänsä reilusti ylipainoisille henkilöille. Heille kaunis naisvartalo vaikutti olevan muodokas mutta sutjakka nainen, kuten **Marilyn Monroe** tai **Brigitte Bardot**.

Japanissa eri ikäluokkien mielipiteet ovat lähempänä toisiaan. Siro nainen on ollut ihanteena jo vuosisatoja. Hieno nainen ei ollut ruskettunut, vantterra tai lihaksikas, vaan sisätiloissa viihtyvä kalpea kaunotar. Globalisaation seurauksena länsimaisen naisen vaalea iho, hiukset ja silmät ovat alkaneet herättää ihailua osassa japanilaisista. Ilmiö vaikuttaa molempiin suuntiin, sillä aasialainen nainen on perinteisesti kiinnostanut länsimaalaisia eksotiikallaan.

JO GEISHOJEN AIKAAN

Geishat ovat eräänlaisia japanilaisen naiskauneuden ruumiillistumia. He harjoittavat yhä tänäkin päivänä ammattia, jossa kaunis ulkonäkö ja käytös merkitsevät paljon. Geishat ehostetaan näyttäväksi, mutta heille opetetaan myös kuinka viehättävä nainen kaataa teetä, käyttää viuhkaa, tanssii, laulaa, soittaa, liikkuu ja hymyilee. He ylläpitävät vanhaa kulttuuriperinnettä sekä osaavat keskustella sivistyneesti aiheesta kuin aiheesta. Vaikka nykyjapanittaret eivät ehosta itseään geishojen tyyliin, ihannoidaan vieläkin vaaleaa ihoa, tyylikkäitä vaatteita, taidokkaita kampauksia ja hyvää käytöstä.

Ympäri maailman huippumallit treenataan kävelemään oikein, poseeraamaan kuvissa, hyödyntämään valoa oikeasta kulmasta, ottamaan oikeanlaisia ilmeitä, tuntemaan luustonsa ja vartalonsa vahvuudet sekä ennen kaikkea pitämään huolta ulkonäöstään, tietenkin muotimaailman ehdoilla. Voisiko geishoilla ja malleilla olla jotain yhteistä? Tietenkään mallit eivät asu geishataloissa tai ylläpidä kulttuurinsa perinteitä samalla tavalla kuin geishat, mutta usein he joutuvat matkustamaan työnsä perässä, noudattamaan tiettyjä normeja sekä pitämään painonsa kurissa ja ihonsa ja hiuksensa hyvässä kunnossa.

Amerikkalainen antropologi **Liza Dalby** kirjoittaa kirjassaan *Geisha* naisesta nimeltä **Kat sufuku**, joka työskenteli 1970-luvulla geishana Kiotossa. Dalby osallistui erääseen seremoniaan, jossa hän kuvaa Katsufukua vapaasti suomennettuna näin:

Kun Katsufuku nosti (tee)kupin juodakseen, huomasin hänen sulkevan silmänsä. Vaikka ulkona oli kirkasta ja huone oli hämärä, hänen sermiä vasten piirtyvä siluettinsa ilmensi klassista japanilaista kauneutta. Kun hän piteli kuppia huulillaan, hänen ruskettuneet kätensä näyttivät siltä etteivät ne voisi kuulua noihin vaaleisiin, kuultaviin (kasvoihin).

Jos suomalaista pyytäisi kuvailemaan klassista japanilaista kaunotarta, tulisi hyvin monelle mieleen geishat. Geishojen ulkonäkö on viimeisen päälle huoliteltu. Geisha pukee kimonon alle punaisen vaateen ja käyttää meikissään punaista huulipunaa ja poskipunaa. Punainen väri symboloi japanilaisessa kulttuurissa onnellisuutta, kauneutta ja erotiikkaa. Kimonoihin liittyy valtavasti symboliikkaa, jota edes kaikki japanilaiset eivät osaa tulkita. Jokaiselle vuodenajalle on omanlaisensa kimono ja niiden pukemiselle on annettu tarkat ohjeet. Kimonon alle laitetaan tyynyjä, koska geishat eivät korosta kurvejaan, toisin kuin länsimaiset kaunottaret. Tietynlainen piilotettu kauneus herättää mielenkiinnon.

Geishojen ja maikojen eli geishaoppilaiden kampaukset ovat useimmiten suuria nutturoita, joihin kiinnitetään iästä ja asemasta riippuen koristeita kuten kampoja tai kukkia. Maikojen kampaukset ovat koristeellisempia kuin geishojen. Nuorten maikojen nutturat ovat usein persikan muotoisia. Geishojen nutturoita kutsutaan nimellä *shimada*, niitä on neljää päätyyppiä. Nutturan huollattaminen on tärkeää, ja nykypäivänä on alettu suosia käytännön syistä myös peruukkeja.

Geishojen meikki on tunnettu kontrasteistaan. Huulet ovat kirkkaanpunaiset, iho maidonvalkea sekä silmät ja kulmakarvat punamustat. Maikojen meikki on vaaleanpunaisemman sävyinen kuin geishojen. Sekä geishoilla että maikoilla valkeaksi maalattuun niskaan jätetään kaksiahaarainen alue, jolla on eroottinen merkitys, samoin kuin maikojen persikan

muotoisella nutturalla. Seksikkyys ei siis tarkoita paljastavaa pukeutumista vaan sitä tuodaan esille symbolisin elein.

PIIRRETYT SULOSILMÄT

Sarjakuvilla ja animaatioilla eli mangalla ja animella on pitkät perinteet japanilaisessa kulttuurissa. Japanissa sarjakuvat eivät ole pelkästään lasten viihdettä ja niiden aihepiirit vaihtelevat romantiikasta sciifiin. Yksityiskohtaisten tarinoiden lisäksi mangan ja animen estetiikka vie lukijan mukanaan. Suuret ja tunteikkaat silmät, hennot vartalot ja mielikuvitukselliset hiusmallit herättävät myös länsimaalaisten mielenkiinnon.

Japanissa kauniille nuorelle tytölle on oma nimityksensä, *bishōjo* (nuori, kaunis tyttö). Mangassa ja animessa esiintyvällä *bishōjolla* on suuret ja aistikkaat silmät sekä hoikka mutta kurvikas tiimalasivartalo. Iho on vaalea ja hiusten väri voi olla melkein mikä vain aina pinkistä sähkönsiniseen, kunhan ne ovat pitkät ja hulmuavat. Usein tytöt ovat jopa ylikorostuneen viattoman, ujon ja herkänoloisia.

Bishōjoja esiintyy eniten romanttisessa mangassa ja animessa, joissa hahmojen ulkonäkö saattaa olla itse juonta tärkeämpiä. *Bishōjo*-videopeleissä hahmoina toimivat niin ikään alle parikymppiset sievät tytöt. Peleille ei löydy länsimaista suoranaista vastinetta, mutta ne ovat Japanissa todella yleisiä. Suosituimmat ovat myyneet yli miljoona kappaletta ja niiden osuus offlinessa pelattavien PC-pelien myynnistä on maan suurin. *Bishōjot* kiinnostavat etenkin miespelaajia.

Bishōnen tarkoittaa nuorta kaunista poikaa, joka on tavallaan *bishōjon* miespuolinen vastine. *Bishōnenit* ovat pikemminkin söpöjä kuin komeita. *Bishōnen*-tyyliset pojat, niin mangassa ja animessa kuin tosielämässäkin, ovat kauniiden piirteidensä perusteella vaikeita määrittellä suoranaisesti naisellisiksi tai miehekkäiksi. Erityisesti 1970-luvun androgyniset glamrock-yhtyeet profiloituivat *bishōneneina*. Ilmiö juontaa kuitenkin juurensa Japanin antiikin aikaiseen kirjallisuuteen sekä keskiaikaiseen Kiinaan ja Intiaan, joissa kauniista pojista kirjoitettiin runsaasti.

KAWAII

Japanissa söpöyttä, *kawaii*, näkyy enemmän mainonnassa, popkulttuurissa ja tyttöjen pukeutumisessa kuin länsimaissa. *Kawaii*-ilmiö on pitkälti tuotteistettu ja useat eri tyyli-suuntaukset pyrkivät suloisuuteen. Tokiossa on perustettu jopa erilaisia *kawaii*-kulttuuriin keskittyneitä kauppakeskuksia. Suomessa toimiva kauppaketju Blippo” mainostaa olevansa ”*Japan Kawaii superstore!*” ja sen valikoima keskittyykin lähinnä suloisiin Hello Kitty -tyyppisiin tuotteisiin kuten pehmoleluihin ja tarrasetteihin. Suomessa tämäntyyppiset tuotteet kiinnostavat lähinnä lapsia, mutta Japanissa kohdeyleisöön kuuluvat myös teinitytöt ja toisinaan myös aikuiset naiset.

Gyaru on erityinen *kawaii*-alakulttuuri, jossa pukeudutaan tyttömäisesti ja käytetään runsaasti rihkamakoruja. Ensimmäiset *gyarut* löysivät tyyliinsä *Egg*-lehden sivuilta. He alkoivat ruskettaa ihoaan, rajata silmänsä valkoisella ja kokoontua kaduille esittelemään tyyliään. Tyyli on muuttunut vuosien saatossa, sillä nykyisin kasvot meikataan nukkemaiseksi tekoriipsillä ja voimakkaalla silmämeikillä. Iristä suurentavat piilolinssit luovat lasi-

maisen nukenkatseen. Ruskettunutta ihoa meikataan entistä tummemmaksi runsaalla aurinkopuuterilla. Kiharretut ja tupeeratut hiukset ovat usein vaaleat tai ruskeat. Lisäksi on olemassa erityisesti *gyaruille* suunnattuja vaatemerkkejä.

Gyaru kehittyi teinityttöjen parissa, mutta on sittemmin levinnyt myös vanhempiin ikäluokkiin. Osa nuorista äideistä stailaa itsensä lisäksi myös tyttärensä *gyaruksi*. Tyyli siirtyy näin sukupolvelta toiselle, ja tyttömäisesti pukeutuvia äitejä arvioidaan olevan Japanissa jo 300 000. *Gyaru*-äideille on jopa oma lehtensä, *I Love Mama*. Lisäksi järjestetään erityisiä *gyaru*-messuja. Useat yritykset ovat kiinnostuneet söpöilevistä äideistä, sillä heidän urakeskeisyyttä vastaan kapinoivat valintansa käyttäytyä tyttömäisesti ja opettaa omatkin tyttärensä käyttäytymään samalla tavalla ovat kasvattaneet ympärilleen miljoonabisneksen.

Länsimaissa laulajien ja näyttelijöiden seksikkyys mielletään usein tärkeämmäksi kuin söpöys. Vaatteet musiikkivideoilla ja elokuvissa ovat vuosien mittaan vähentyneet vähemmistään. Japanilaisessa kulttuurissa naisen on soveliasta näyttää sääriään, mutta rinta on peitettävä. Laulajatar **Koda Kumi** julkaisi vuonna 2005 albuminsa *Best ~First Things~*, jonka promotiokuvassa hänen kaula-aukkonsa ulottui lähes napaan asti. Kuva päätyi jättikokoiseksi mainokseksi Tokion vilkkaimmalla alueella, minkä seurauksena nuoret tokiolaisnaiset innostuivat käyttämään avonaisempia paitoja. Koda Kumi loi aivan uuden seksikästä ja söpöä yhdistelevän *ero-kawaii*-tyylisuunnan, jonka nimi on yhdistelmä sanoista *erotic* ja *kawaii*.

Oma vaikutuksensa söpöyden rosoistumiseen ja eri variaatioiden syntymisen lienee myös amerikkalaisella populaarikulttuurilla. *Kawaii*-perinne elää siis vahvasti japanilaisessa yhteiskunnassa, mutta se on saanut useita sävyjä. Yleisimmin söpösti pukeudutaan ja laittaudutaan kolmekymppiseksi asti, minkä jälkeen ulkoasu saa kypsempää piirteitä – paitsi jos sattuu olemaan *gyaru*.

VARTALOIHANNE

Kim Kardashianin, Jennifer Lopezin, Beyoncéin, Jennifer Lawrencein ja muiden kurvikuningattarien valtakaudella länsimaalaiset ovat alkaneet sanoa hitaat hyvästit androgyynisille vartaloiille. Ihanne tiimalasivartalosta ja naisellisista muodoista poikkeaa kuitenkin japanilaisten kauneuskäsityksistä. Siellä lehdet toitottavat laihtumisvinkkejä, joita tehostetaan alle 40-kiloisten, säteilevien tyttöjen kuvilla. Toki suomalaisissa lehdissäkin esitellään laihtumistarinoita, mutta niissä hoikistunut nainen on yleensä vielä painoindexin normaalirajoilla.

Osakan prefektuurissa Hirakatassa opiskeleva suomalaistyttö kirjoittaa blogissaan *Kishi Kaisei* ulkonäön merkityksestä japanilaisessa kulttuurissa. Hän kuvailee nuorille naisille suunnattua *Ageha*-lehteä näin:

Tiesin näitten lehtien ns. varjopuolen [...] silti osasi nuo viimeiset sivut järkyttää edelleen. Kauneusleikkaus mainoksia, laihdutuspillereitä, laihdutusvinkkejä, botoxia ... Tosiaan noi alipainoisten laihduttamiset vielä alipainoisemmaksi epäterveellisin tavoin ei ihan mun mielestä ole tervettä [...] Toisaalta taas, ei ihan tullut yllätyksenä. Japanilaiselle ulkonäkö on oikeasti tärkeää. Japani kuuluu maailman eniten kosmetiikkaa kuluttaviin maihin [...]

Mun host perheessä kans, jos lähdetään yhtään minnekkään niin mä oon aina se joka joutuu odottelemaan kun miesväki föönaa ja laittelee hiuksia.

Toisaalta jos kummastelemme aasialaisia kanssasisariemme, osuu se myös omaan nilkkaan. Vielä kymmenisen vuotta sitten Suomessakin ihailtiin pitkiä ja äärimmäisen hoikkia mannekiinivartaloita. Vaikka nykyäsitykset alkavat muuttua, ovat useat suomalaiset tytöt vielä teinivuosinaan katselleet lehdistä ja televisiosta, miten mainoksissa esiintyvillä kaunottarilla ei näytä olevan selluliittia tai vatsamakkaroita mistään kulmasta katsottuna. Kun 14-vuotias iskostaa päähänsä tällaisen kauneusihanteen, ei se helposti enää katoa.

TÄYDELLISYYDEN HINTA

Tutkimusten mukaan japanilaiset naiset ovat kansainvälisesti vertaillen erittäin tyytymättömiä ulkonäköönsä. Syömishäiriöiden määrä on noussut maassa 1980-luvulta lähtien tasaista vauhtia. 2000-luvun alussa tehdyn tutkimuksen mukaan yli puolet yliopistossa opiskelevista normaalipainoisista naisista oli jatkuvalla laihdutuskuurilla, 40 % oli käyttänyt dieettipillereitä tai -juomia ja noin viidesosan painoindeksi oli alipainoisen puolella. Hoikkuuden ihannointi ja siihen pyrkiminen eivät vaikuta menettäneen suosiotaan vuosien saatossa.

Tokiossa opiskellut **Minttu** kirjoittaa aiheesta blogissaan *My Own Private Tokio*:

Tuntuu että kaikki japanilaiset (naiset etenkin) on dieetillä ja luulee olevansa lihavia vaikka olis millasia kukkakeppejä oikeesti [...] Kaikenlainen rasvakudos ja ylipäätään kaikki mikä ei ole luuta tai nahkaa on ällöttävää.

Stipendiaattina Hiroshiman yliopistossa opiskeleva **Maria** kirjoittaa blogissaan *Kirjeitä Hiroshimasta* samasta aiheesta:

Suomessa yleensä laihutumisen jälkeen näytetään aika normaaleilta ja terveiltä, kun taas Japanissa lähinnä keskitysleiriltä juuri karanneilta [...] Japanilainen vartaloihanne naisilla eroaa siinäkin länsimaisesta, että lihaksia ei vaikuteta pitävän hyvänä asiana [...] En ole erityisen perehtynyt siihen, kuinka paljon Japanissa sairastutaan syömishäiriöihin, mutta en ihmettelisi, jos se olisi täällä vielä yleisempää kuin länsimaissa [...] Länsimaissa seksikkäänä pidetään isoja tissejä ja tiimalasivartaloa, kun taas Japanissa tunnutaan ihannoivan lapsenomaista ja "söpöä" naista, jolla ei pahemmin muotoja ole.

Syömishäiriöiden taustalla on tyytymättömyys omaan kehoon. Kokemus ei kuitenkaan ole pelkästään henkilökohtainen, sillä yhteisön asettamat normit ja ihanteet vaikuttavat ruumiinkuvan muotoutumiseen. Jos ihanteena olisivat pyöreät tai kurvikkaat naiset, syömistään neuroottisesti tarkkailevia naisia saattaisi olla vähemmän.

Tietynlainen itsekontrollin ihanne onkin japanilaisessa kulttuurissa keskeistä. Naisiin kohdistuu odotuksia perheen, yhteiskunnan ja puolison suunnalta. Huoliteltu, hoikka ja tyylikäs ulkomuoto viestii, että henkilö hallitsee elämänsä. Kurinalaisuuden lisäksi tietynlainen samankaltaisuuden ihanne elää vahvasti yhteiskunnassa. Joukosta ei haluta

erottua liiaksi, varsinkaan ylipainolla.

Blogissaan Maria toteaa, että laihuuden ihannointi ei rajoitu pelkästään teinityttöjen keskuuteen:

*Japanin koulutusjärjestelmästä kertovalla kurssilla oli puhetta kouluruokailusta ja kalorisuosituksista aterioissa, ja opettajamme mainitsi syövänsä noin 1100 kaloria päivässä lääkärin suosituksesta [...] Muistaakseni Suomessa aktiivisen naisen kalorimäärä on suunnilleen 2000 kaloria päivässä, eli hie-
man erilaisia suosituksia täällä päin.*

Julkisuuden henkilöille paineet ovat vielä astetta kovemmat. Koda Kumi kertoo eräässä haastattelussa painaneensa uransa alussa 45 kiloa, mutta lihoneensa alle vuodessa kahdeksan kiloa. Hän on todennut kontrollin pettämisen olleen isoin virheensä. Levy-yhtiö painosti laihduttamaan, ja eräs Kodan musiikkivideoista uhattiin muuttaa anime-versioksi, jos hän ei saisi kurvejaan kuriin.

Itse Koda ei kokenut olevansa lihava. 154-senttinen nainen olikin täysin normaalipainoinen myös 53-kiloisena. Kuitenkin Koda löi läpi vasta kun hän laihdutti vartalonsa kauneusihanteita ja levy-yhtiön vaatimuksia vastaavaksi. Koda on myöntänyt olleensa huolestunut ja stressaantunut sekä kokenut lihomisellaan pettäneensä muiden odotukset.

VEITSEN TERÄLLÄ

Itä-Aasiassa, etenkin Etelä-Koreassa ja Kiinassa, kosmeettisen kirurgian suosio on kasvanut viime vuosina räjähdysmäisesti. Eräiden tutkimusten mukaan vuonna 2011 joka seitsemäs turisti saapui Etelä-Koreaan kauneuskirurgisen toimenpiteen takia. Asiakkaita virtaa etenkin Kiinasta, mutta myös Lähi-idästä ja Etelä-Afrikasta saakka.

Vielä 1980-luvulla Kiinassa kauneuskirurgiaa paheksuttiin. Nykyään tilanne on pikemminkin päinvastainen: etenkin rintojen suurennusleikkaukset sekä luomi- ja nenäleikkaukset ovat kasvattaneet suosiotaan. Vaikka leikkauksia tehdään ulkonäkösyistä, ovat ne myös merkki varakkuudesta. Paineita tulee yhteiskunnan suunnalta, sillä pituus ja kauneus ovat valttikortteja kiinalaisilla työpaikoilla. Räikeimpiä esimerkkejä ulkonäön muokkaamisessa ovatkin erilaiset venyttämisleikkaukset, joissa asiakkaiden pituutta voidaan sääriä operoimalla kasvattaa jopa yhdeksän senttimetriä.

1990-luvun puolivälistä lähtien Aasiassa on vallinnut toinen toistaan voimakkaampia fanikulttuureja, joissa ihannoidaan artisteja tai yhtyeitä. Fanitus rajoittuu harvoin pelkään musiikkiin, sillä myös kiireestä kantapäähän stailattujen muusikoiden ulkonäkö viehättää. Toisinaan asiakkaat tuovatkin mukanaan kirurgin vastaanotolle jonkun julkisuuden henkilön kuvan. *Japan Today* -lehden haastatteleman kirurgin mukaan eräs japanilaisäiti halusi muokata tyttärestään suurisilmäisen ja sirokasvoisen laulaja **Ayumi Hamasakin** kopion.

Kauneuskirurgian suosio on kasvanut Japanissa 2000-luvulla hurjaa vauhtia. *International Society of Plastic Surgeons* julkaisi vuonna 2011 tutkimuksen, jonka mukaan Japanissa tehdään kauneusleikkauksia neljänneksi eniten maailmassa. Japanissa ihaillaan pieniä kasvoja, joten leukalinjaa terävöittäviä leikkauksia suoritetaan yhä enemmän.

Ikääntymisen merkkejä tai epätoivottuja piirteitä halutaan häivyttää, aivan kuten muuallakin päin maailmaa. Yleistyvänä trendinä on ollut myös silmäluomien leikkaaminen länsimaisen näköisiksi.

LÄNSIMAI DEN IHANNOINTIA?

Luomileikkausten lisäksi ihoa vaalentavat voiteet, hiusten värjääminen vaaleanruskeiksi tai vaaleiksi sekä silmien väriä muuttavien piilolinssien käyttö ovat yleisiä keinoja häivyttää synnynnäisiä japanilaisia piirteitä. Variaatioita on kuitenkin useita. Esimerkiksi *gyarut* tahtovat näyttää ruskettuneilta mutta muuten muokata ulkonäköään epäjapanilaiseksi. Länsimaalaisuus viehättäne erillaisuudellaan.

Norjalainen tuttavani, joka on pitkä, vaalea ja vihreäsilmäinen nuori nainen, vieraili Japanissa pari vuotta sitten. Pikkulapset olivat juosseet hänen perässään ja ottaneet ihastuksissaan kuvia. Aikuisetkin olivat tulleet ihmettelemään hänen suuria silmiään. Hän kertoi, etteivät hänen vaaleat hiuksensa olleet herättäneet läheskään yhtä paljon kiinnostusta kuin hänen vihreät silmänsä. Tuttavani totesikin, että yhä useampi japanilainen värjää hiuksensa vaaleiksi tai ruskeiksi, mikä on häivyttänyt niihin liitettyä eksotiikkaa. Harva kuitenkaan syntyy vihreä- tai sinisilmäisenä, ja vaikka piilolinssilla voi muuttaa silmien väriä, ihastuttavat synnynnäiset enemmän.

Mutta ihailevatko kaikki japanilaisnaiset länsimaalaisia piirteitä estottomasti? Osa heistä haluaa ehdottomasti pitää hiuksensa mustina ja näyttää selkeästi japanilaiselta. Perinteisiä kauneusihanteita arvostetaan siis edelleen.

JOTAIN UUTTA, JOTAIN VANHAA

Japanin kulttuuri on mielenkiintoinen, koska siellä modernisoituminen ja perinteet elävät vahvasti rinnakkain. Huipputeknologia näkyy kaikkialla niin japanilaisten jokapäiväisessä elämässä kuin teollisuudessakin. Perijapanilaisiksi mielletyt kulttuuripiirteet kuten teeseremoniat, samurait, origamit eli paperintaittelu sekä ikebana eli kukkienasettelun taide vetävät puoleensa. Myös geishat ylläpitävät vanhoja traditioita ja siirtävät perinnettä maikoille, tuleville geishoille.

Kuva 3: Tokio 2011. Kuva Seppo Selkälä

Japanissa arvostetaan kauneutta, ja globalisaation seurauksena eri kauneusihanteet ovat seuranneet toisiaan. Hyväksytyksi tuleminen edellyttää usein kulttuuristen normien ja tapojen noudattamista. Ulkonäköön kiinnitetään lähes välttämättä huomiota, varsinkin jos näyttää erilaiselta kuin muut. Japani on suhteellisen homogeeninen maa, jossa perinteitä – myös kauneuskysymyksissä – kunnioitetaan vieraiden kulttuuripiirteiden leviämisestä huolimatta.

Useissa kulttuureissa naiset ovat itseään kohtaan ankarampia kuin miehet, eivätkä yhteiskunnan suunnalta tulevat paineet ainakaan helpota asiaa. Japanissa paineita luovat media, perhe, ja miehet ja naiset itse. On silti perusteetonta väittää, että jokainen kokisi paineet samalla tavalla ja yhtä voimakkaina. Ehkä kauneuteen pyrkiminen ja omien ihanteiden toteuttaminen on joillekin japanilaisnaisille valinta, joka ei aiheuta murhetta tai pahaa mieltä. Sitä paitsi ulkokuori voi kätkeä alleen mitä vain; jo varhaiset geishat tiesivät sen.

LÄHTEET

Kirjallisuus:

Dalby, Liza 1998: *Geisha*. University of California Press, Berkeley.

Jhin, Marie 2011: *Asian Beauty Secrets: Ancient and Modern Tips from the Far East*. Bush Street Press, San Fransisco.

Kinnunen, Taina 2008: *Lihaan leikattu kauneus*. Gaudeamus, Helsinki.

Miller, Laura 2006: *Beauty Up. Exploring Contemporary Japanese Body Aesthetics*. University of California Press, Berkeley.

Blogit:

My Own Private Tokyo, The thinner the better?, Minttu,
<http://privatetokyo.blogspot.fi/2011/10/thinner-better.html> (luettu 15.2.2013).

Kishi Kaisei, Japanilaista populaarikulttuuria; Gyarur ギャル,
<http://kishixkaisei.blogspot.fi/2011/10/japanilaista-populaarikulttuuria-gyaru.html>,
Shoppailua Nambassa, <http://kishixkaisei.blogspot.fi/2011/11/shoppailua-nambassa.html>
(luettu 15.2.2013).

Kirjeitä Hiroshimasta, Japanilaisista kauneusihanteista, Maria,
<http://lettersfromhiroshima.blogspot.fi/2012/11/japanilaisista-kauneusihanteista.html>
(luettu 22.2.2013).

Gyaru:

Silvander Lauri, Söpöilevät äidit ovat Japanissa arvostettuja vanhempia. Yle Uutiset 11.12.2012.
http://yle.fi/uutiset/sopoilevat_aidit_ovat_japanissa_arvostettuja_vanhempia/6410993
(luettu 8.2.2013).

Jokinen, Liisa, He ovat gyaruja – ensin Japanista tuli lolita-muoti, sitten gyarut. HS.fi blogit. <http://blogit.hs.fi/muoti/2010/04/09/he-ovat-gyaruja-ensin-japanista-tuli-lolita-muoti-sitten-gyarut/> (luettu 8.2.2013).

Manga ja anime:

Bishounen, Urban dictionary. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=bishounen> (luettu 5.4.2013).

Bishoujo, Urban Dictionary. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=bishoujo>
(luettu 5.4.2013).

Kauneuskirurgia ja vartaloihanteet:

What is beautiful (in Japan)?, Some thoughts on the shifting perception of female beauty in Japanese art. <http://www.reimeika.ca/marco/beauty/beauty.html> (luettu 22.2.2013).

Otake, Tomoko, The Japan Times, Doctors discuss a face-lift for Japan's plastic surgery societies. <http://www.japantimes.co.jp/life/2012/10/23/lifestyle/doctors-discuss-a-face-lift-for-japans-plastic-surgery-societies/#.UQV8zievHFk> (luettu 9.3.2013).

Kuchikomi, JAPAN TODAY, Cosmetic surgery for children becoming commonplace. <http://www.japantoday.com/category/kuchikomi/view/cosmetic-surgery-for-children-becoming-commonplace> (luettu 9.3.2013).

Lambert, Elisabeth, Tokyo weekender, The Price of Beauty in Japan. <http://www.tokyoweekender.com/2010/03/the-price-of-beauty/> (luettu 16.3.2013).

Verduistering, Verduistering's Journal, (koda kumi) KODA REKI.
<http://verduistering.livejournal.com/94238.html> (luettu 16.3.2013).

Kumi-Flash, Koda Kumi lost 15kg from "only eating grass.". <http://kumi-flash.blogspot.fi/2012/12/koda-kumi-lost-15kg-from-only-eating.html> (luettu 16.3.2013).

Kauneuskirurgia, Etelä-Korea – popkulttuurin ja plastiikkakirurgian suurvalta. STT-AFP, Iltalehti 30.4.2012. http://www.iltalehti.fi/kauneuskirurgia/2012043015516059_kf.shtml (luettu 23.3.2013).

Poropudas, Timo, Isot silikonit ovat statussymboli, Taloussanomat 5.8.2012.
<http://www.taloussanomat.fi/kolumnit/2012/08/05/isot-silikonit-ovat-statussymboli/201234892/145?n=1> (luettu 23.3.2013).

Pike, Kathleen, M.; Borovoy, Amy 2004: The Rise of Eating Disorders in Japan: Issues of Culture and Limitations of the Model of “Westernization”. Culture, Medicine and Psychiatry, 28: 493–531. <http://www.princeton.edu/~aborovoy/fulltext.pdf> (luettu 23.3.2013).